

EL SEGLE DE LES LLUMS A OSONA.
NOVA MENTALITAT I NOU CONTEXT.
LES FONTS DOCUMENTALS DEL SEGLE XVIII
COM A EINES D'ESTUDI

JORDI VILAMALA SALVANS
Universitat de Barcelona

*The Enlightenment in Osona. New thinking and new context.
The documentary sources of the XVIII century as tools for study*

A partir de la Il·lustració, la manera vàlida d'aproximació al coneixement de la història és la recerca estrictament basada en la documentació. Aquest article vol posar en relleu les fonts documentals que han arribat fins als nostres dies al que avui és la comarca d'Osona. Tot i no pretendre ser exhaustiu, vol recollir aquells fons d'arxiu que contenen documentació del segle XVIII per tal de posar a disposició dels estudiosos les fonts que han de permetre l'estudi, aproximació i major coneixement d'un segle clau pel que fa al coneixement i la interpretació del passat.

Paraules clau: Il·lustració, arxius, fonts documentals, Osona, segle XVIII.

Beginning with the Enlightenment, the accepted approach to historical research is based on documentation. This article highlights the documentary sources surviving in the area that is now Osona. While not claiming to be exhaustive, this article attempts to collect those archives containing documentation of the eighteenth century in order to provide researchers with the sources necessary for the study and better understanding of a key century as regards knowledge and interpretation of the past.

Keywords: Enlightenment, archives, documentary sources, Osona, eighteenth century.

El segle XVIII a Osona, com a la resta de la monarquia, comença marcat per la crisi política i social de la successió a la corona hispànica. La decisió de Carles II i dels elements més influents de la Cort espanyola de llegar el regne a Felip d'Anjou en detriment del candidat dels Àustria, desencadenarà una guerra successòria entre els bàndols austriacista i borbònic que acabarà sent una guerra internacional. Pel que fa a Catalunya, la derrota dels catalans de l'11 de setembre de 1714 a Barcelona, i la capitulació de Cardona una setmana més tard, no només significarà la pèrdua de la guerra, sinó que els furs, constitucions i privilegis quedin laminats, destruïts i volgutament aniquilats, així com les institucions catalanes. El sistema serà substituït per les noves institucions centralistes, la *Nova Planta*, dissenyada i implantada per l'administració borbònica. La reforma no se circumscriurà només al funcionament polític sinó també, o especialment, al jurídic. La reforma modificarà tot el que fa referència a la vida pública, social, religiosa, econòmica, fiscal, i cultural, inclosos l'ensenyament i la llengua.

Tot i ser un tema prou cabdal i important, aquest article no vol tractar només aquesta conjuntura de primers de segle. Es vol fixar en tota la centúria. El segle XVIII és el segle de la Il·lustració, de les *llums*, si bé aquesta cultura i els «canvis socioculturals inherents a l'ideari de la Il·lustració europea van trigar a arribar a la ciutat [Vic]. El manteniment de la cultura del barroc, motivat per circumstàncies

polítiques i religioses ben conegudes, en demorà el ressò fins ben bé a la darrerria del segle XVIII, i aquest no es consolidà fins als primers lustres del segle XIX.¹

El moviment de la Il·lustració va tenir un marcat esperit crític. L'aparició del racionalisme va representar una revolució cultural. Fins aleshores, la història s'havia construït sense distingir els fets reals de les llegendes. A partir de la Il·lustració, la manera vàlida d'aproximació al coneixement de la història és la recerca estrictament basada en la documentació. «El racionalisme, aplicat a la Història, provoca la ruptura de la fe absoluta en el text escrit, en la crònica, en les autoritats, àdhuc en les clàssiques, tan ponderades pels humanistes i pels falsaris del segle precedent, i la banalitat dels temes tractats moltes vegades en les cròniques justificarien aquesta reacció. D'altra banda, hom es fixa en les anomenades fonts de la Història i propugna l'estudi de les ciències auxiliars que tracten els instruments, per tal de refer la Història de cap i de nou, o almenys de revisar-la d'acord amb l'esperit dominant».²

Aquest article vol posar en relleu les fonts documentals que han arribat fins als nostres dies al que avui és la comarca d'Osona. Tot i no pretendre ser exhaustiu, vol recollir aquells fons d'arxiu que contenen documentació del segle XVIII per tal de posar a disposició dels estudiosos les fonts que han de permetre l'estudi, aproximació i major coneixement d'un segle clau pel que fa al coneixement i la interpretació del passat.

La Il·lustració a Osona, si bé té una base en els impressors i en els ordes religiosos que en facilitaran l'eclosió, ve introduïda pel bisbe Francesc de Veyan i Mola i per Lluçà Gallissà i Costa, humanista i jesuïta exclaustrat per la monarquia hispànica. En bona part és, doncs, una Il·lustració introduïda per l'Església.³ De fet, parlar de jansenisme i Il·lustració és tractar amb conceptes que responen a continguts ideològics més o menys contradictoris com ho són Il·lustració i cristianisme. Malgrat les contradiccions, ni a l'Europa catòlica ni en la protestant el pas de la pre-II·lustració a la Il·lustració no pressuposà el rebuig de tot principi religiós, almenys dels més fonamentals.⁴

Així doncs, els principis il·lustrats i racionalistes a Osona els hem de buscar en l'Església de cap a finals del segle XVIII pel que fa a la concepció diguem-ne més pública o amb més impacte públic. La supressió de la Universitat Literària de Vic l'any 1717, en detriment de la Cervera, va limitar moltíssim les expectatives

1. PLADEVALL I ARUMÍ, Antoni. *La Il·lustració a Vic. Les aportacions de Francesc de Veyan i Mola i Lluçà Gallissà i Costa*. 1a ed. Cabrera de Mar: Ed. Galerada, 2000, p. 17.

2. MERCADER, Joan. *Historiadors i erudits a Catalunya i a València al segle XVIII. Caresmar i l'escòla de les Avellanès. Mayans, el solitari d'Oliva*. 1a ed. Barcelona: Rafel Dalmau editor, 1966, p. 3-4. (Episodis de la Història, 85)

3. Segons el pare Batllori, «Tota la cultura eclesiàstica del segle XVIII europeu es mou entre dos pols: regalisme i jansenisme. No són dos pols antagònics, perquè estan units per un eix interior que els dona íntima coherència; però sí que són dos pols distints. El regalisme és, essencialment, una concepció jurídica laica sobre les relacions entre l'Estat i l'Església. El jansenisme, una concepció particular de l'essència més interna de la vida interna de l'Església, que només en un segon moment arribarà a tenir implicacions regalistes: aquest segon moment fou, precisament, en els últims decennis del segle XVII i tot el segle XVIII». BATLLORI, Miquel. «Les relacions culturals hispano-franceses del segle XVIII». A: *Catalunya a l'època moderna*. 1a ed. Barcelona: Edicions 62, 1971, p. 404.

4. CORTS I BLAY, Ramon. *L'arquebisbe Fèlix Amat (1750-1824) i l'última Il·lustració espanyola*. 1a ed. Barcelona: Col·lecció Sant Pacià / Facultat de Teologia de Catalunya / Ed. Herder, 1992.

universitàries i culturals dels vigatans i osonencs, que s'havien de desplaçar i fer estada a Cervera per cursar estudis universitaris. Aquest daltabaix, cobert parcialment amb la formació impartida pels pares jesuïtes des de 1736,⁵ va quedar en part remeiat amb la fundació del Seminari conciliar de Vic de mitjan segle XVIII. La confusió cultural que va significar l'expulsió de la Companyia de Jesús de la monarquia hispànica segons la *Pragmàtica sanció* de 1767,⁶ no queda compensada a Osona, pel que fa a impacte cultural, fins a la fundació de la Biblioteca Episcopal de Vic per part del bisbe Veyan, l'any 1806. De fet, la biblioteca de Vic es va nodrir amb els llibres provinents del convent dels jesuïtes exclaustrats i amb noves adquisicions. Per aquestes darreres, Veyan es va assessorar amb el pare Gallissà, que ocupava el càrrec de prefecte de la Biblioteca de la Universitat de Ferrara (Itàlia).

En un altre ordre de coses, si bé la Il·lustració com a tal a Osona s'introdueix a final de la centúria, «el segle XVIII ens presenta a tot arreu mostres genuïnes d'aquest entusiasme delirant per copiar documents, esbrinar arxius, aplegar monedes, medalles, inscripcions, i tot, de cara a la realització de projectes monumentals: publicació d'històries completes, generals i particulars».⁷ Una mostra n'és la voluntat del bisbe de Vic, a finals de segle, de dotar la diòcesi d'una biblioteca de primer ordre. Un segon exemple, lligat al nou corrent del racionalisme, són els grans projectes recopilatoris que s'inicien arreu de la monarquia hispànica. Projectes que pretenen recuperar les anomenades fonts de la història, que recerquen documents originals, els transcriuen i els publiquen recopilats. Obres que encara avui són de consulta obligada per iniciar moltes investigacions, d'autors com Masdeu,⁸ Florez,⁹ Risco, Merino, La Canal, Villanueva,¹⁰ etc. Un tercer element a considerar són els manuscrits de memòries, dietaris, notes personals i altres produccions similars que s'han conservat.¹¹ Alguns s'inicien al segle XVI però la

5. ROVIRÓ I ALEMANY, Ignasi. *Diccionari de filòsofs, teòlegs i mestres del Seminari de Vic (1749-1968). Precedit per Aproximació a la Història del Seminari Conciliar de Vic*. 1a ed. Vic: Patronat d'Estudis Osonencs, 2000, p. 37. (Osona a la Butxaca; 22-23)

6. Per accedir al text complet vegeu Universidad Complutense de Madrid: <http://books.google.es/books/ucm?vid=UCM5329134835&printsec=frontcover&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false> [Consulta: 26 d'octubre de 2014].

7. MERCADER, *op. cit.*, p. 4.

8. MASDEU I DE MONTERO, Joan Francesc de. *Historia crítica de España y de la cultura espanyola en todo genero*. Madrid: por don Antonio de Sancha: se hallará en su librería..., 1783-1805. 21 volums.

9. FLÓREZ DE SETIÉN Y HUIDOBRO, Enrique. *España Sagrada: teatro geographico de la Iglesia de España*. 1a ed. Madrid: en la oficina de Antonio Marins [et al.], 1747-1957. 51 volums. El P. Flórez publicà els v. I-XXVII i deixà manuscrits els XXVIII i XXIX, l'edició dels quals anà a càrrec del P. Manuel Risco, que continuà la publicació dels v. XXX-XLII. Els v. XLIII i XLIV són obra dels P. Antolín Merino i José de la Canal. El XLV i XLVI de J. de la Canal. Els v. XLVII i XLVIII són de Pedro Sainz y Baranda. Els v. XLIX i L són de Vicente de la Fuente. El v. LI és obra pòstuma de Carlos Ramón Fort. Els v. LIII-LVI són de fray Angel Custodio Vega.

10. VILLANUEVA, Jaime. *Viage literario á las iglesias de España; le publica con algunas observaciones Don Joaquin Lorenzo Villanueva*. Madrid [etc.]: Imprenta Real [etc.], 1803-1852. 22 volums. Els cinc primers v. a càrrec de Joaquín Lorenzo Villanueva, a partir del v. 6, de Jaime de Villanueva.

11. James S. Amelang, fugint de l'ortodòxia que considera que els textos posteriors a Rousseau marquen el naixement del gènere biogràfic, defineix o agrupa diferents tipus d'escriptura popular a Europa: autobiografies, memòries, diaris, llibres de família, autobiografies espirituals, cròniques personals, relats de viatges i ficcions autobiogràfiques. AMELANG, James S. *El vuelo de Ícaro. La autobiografía popular en la Europa Moderna*. 1a ed. Madrid: Siglo XXI, 2003, p. 16-30.

seva eclosió es produeix a partir dels segles XVII i XVIII.¹² La importància rau en què els han escrit persones anònimes, i de tota condició social.

En aquest sentit, la formació a l'època moderna no era una exclusiva de les classes benestants sinó que, almenys pels rudiments i les beceroles, era un benefici força universal. A banda dels documents que han arribat, hi ha indicadors que fan pensar clarament en una formació bàsica força generalitzada. Així, «una tarifa ordenada el 1653 pel virrei Joan Josep d'Àustria establia el preu de les beceroles en 2 diners, cosa que permet deduir que per a un treballador suposava una despesa de poc més de l'1% del seu jornal. En aquestes mateixes tarifes es constata que per 2 diners hom podia comprar un enciam o una dotzena de pebrots a un hortolà, o bé 400 grams de cebes».¹³ Un altre indicador és la proliferació d'escoles privades al llarg de la segona meitat del segle XVII, almenys a Barcelona, cosa que va obligar a regular-ne el funcionament.¹⁴ A banda de la formació, s'ha de tenir present la importància que tenia a l'època moderna la lectura col·lectiva.¹⁵

Un altre aspecte que cal considerar és com el concepte de memòria tal i com l'entendem en els nostres dies es comença a forjar en el segle de les *llums*. És clar que la memòria és inherent a l'ésser humà i que hi ha hagut una clara evolució, tant des del concepte mateix de memòria com pel que fa a la seva conservació i difusió. Així, des de la fe en el text escrit, passant pel nou concepte d'esperit crític de la Il·lustració i de les fonts com a eina de coneixement, fins «els arxius no són un regal dels nostres pares sinó un préstec dels nostres fills»,¹⁶ hi ha una trajectòria cultural i humana, una evolució. De fet, la concepció de la memòria i del coneixement s'ha tractat des de la literatura fins a la filosofia, o l'antropologia. Josep Pla deia: «[...] l'element vital de la cultura és la memòria, sobretot la memòria històrica. L'home en estat natural no té memòria: és la criatura que viu davant de la naturalesa en una posició passiva. L'home civilitzat aspira a tenir-ne».¹⁷

12. Vegeu la base de dades de manuscrits elaborada per la Universitat Autònoma de Barcelona: <<http://www.memoriapersonal.eu/>> [Consulta: 26 d'octubre de 2014].

13. CAMPRUBÍ I PLA, Xavier. *L'impressor Rafael Figueró (1642-1726) i la premsa a la Catalunya del seu temps*. Director: Dr. Agustí Alcoverro Pericay. Data de lectura: 10/01/2014. Universitat de Barcelona (tesi doctoral inèdita), p. 1.100.

14. «[...]», el 1664 el bisbe de Barcelona va concedir unes ordinacions a la germandat de mestres de llegir i escriure, en les quals, entre altres coses, ordenava que cap mestre obrís una escola sense llicència del bisbe i que no n'hi pogués haver cap a menys d'una distància de quatre carrers d'una altra.» CAMPRUBÍ I PLA, *op. cit.*, p. 1.112.

15. Segons Xavier Camprubí, «[...] a Catalunya també existia la pràctica de llegir la premsa estrangera de forma col·lectiva. A la dècada de 1680, Josep Aparici traduïa en veu alta davant d'un grup de cavallers les gasetes que el seu amo, Anton de Camporrells, rebia de França». I cita en nota: «“Com tots los cavallers y amichs del meu amo desijavan saber las notícias, venian al disapte al matí y se centavan a dos alas davant la finestra y taula del meu escriptori, quant jo havia retuladas las cartas del correu y compresas per respondre, lo meu amo, me deya: ‘llegiu las gasetas a estos señyors’. Jo me aplicava tant que las llegia en català, que me'n lloavan tant com si ara y agués algun jove que llegís lo grech en català, que a exemple meu totom volgué apèndrer lo francès”». CAMPRUBÍ I PLA, *op. cit.*, p. 1.113-1.114.

16. BOADAS I RASET, Joan. Fragment extret de l'exposició «Arxius i indústries culturals». Ajuntament de Girona, Casa de la caritat, del 13/10/2014 al 12/12/2014.

17. PLA, Josep. «Perquè sóc conservador». A: *Obra completa*. 1a ed. Barcelona: Destino, 1973, volum XXIV, p. 293.

Podem, doncs, estar d'acord en el fet que «la memòria defineix tot allò que som, individualment i col·lectivament».¹⁸ També estarem d'acord que el record escrit que ens ha arribat ha ajudat a forjar-nos la imatge de nosaltres que hem fet arribar fins als nostres dies. I que la conservació d'aquestes fonts i la seva consulta i reinterpretació ha permès i permet continuar-les analitzant des de diferents perspectives, des del passat més pretèrit fins al present més immediat. En aquest sentit, la conservació de fonts primàries esdevé un element essencial per poder-nos conèixer, analitzar, redescobrir i tornar a descriure.

Osona, per sort, conserva patrimoni documental pretèrit. Els primers documents daten del segle IX. Arran de les reflexions al voltant del segle de les *llums* i del paper dels arxius, la documentació i les ciències que els ajuden a fer visibles, vam considerar la utilitat de fer un recull d'aquestes fonts que ens han ajudat a conèixer-nos i ens han d'ajudar a conèixer-nos i a redescobrir-nos de nou. El criteri que s'ha seguit ha estat recollir els fons documentals que estan publicats, ja sigui en centres d'arxiu, monografies, articles o altres escrits i llocs web, i analitzar les fonts d'arxiu que se citen. Tot i que recollim 304 arxius que s'han utilitzat per estudiar 336 municipis, no es tracta pas d'un inventari exhaustiu de fonts que poden aportar informació sobre Osona, sinó d'un recull general de fonts que poden ajudar a estudiar millor la comarca en el set-cents. A més, alguns d'aquests arxius apareixen repetits perquè s'han emprat per a estudis de més d'un municipi. Per tant, tot i haver cercat en centres comarcals i nacionals, hi haurà mancances i buits que caldrà corregir i ampliar.

Hem recollit només aquells fons que conserven documentació del segle XVIII. És a dir, hem descartat els fons que cronològicament no tenen documents del segle XVIII, encara que es conegui que existeix l'arxiu i que conté documents de dates pretèrites al segle que estudiem. Hem seguit el mateix criteri per a aquells fons documentals que contenen documentació del segle XIX en endavant. Per organitzar millor els arxius els hem agrupat per tipus de fons. També hem distingit entre l'abast territorial de la documentació que conserva el fons i el municipi on es troba físicament la documentació.¹⁹ A banda, quan són conegudes, indiquem les dates extremes dels documents que es conserven. Finalment, per documentar l'aportació citem la font on apareix publicada. Així doncs, la informació que recollim és:²⁰

18. ANTICH I VALERO, Xavier. Fragment extret de l'exposició «Arxius i indústries culturals». Ajuntament de Girona, Casa de la caritat, del 13/10/2014 al 12/12/2014.

19. Aquest criteri l'hem incorporat perquè hi ha fons que s'han utilitzat per realitzar estudis de diferents municipis. Malgrat això, no volem pas circumscriure la importància dels fons només a l'àmbit territorial, ja que el valor informatiu dels documents que contenen sobrepasa aquest àmbit i permet altres temes d'estudi.

20. Per a la realització d'aquest article hem comptat amb l'ajuda de col·legues arxivers, sense els quals hauria estat més difícil de confeccionar el recull d'arxius. Agraïm a Dolors Bernal, Gemma Carretero, Empar Costa, Francesc de Rocafiguera, Rafel Ginebra, Antoni Mayans, Xavier Pérez, Josep Ribas, Marc Torras i a l'Arxiu Municipal de Manresa la informació que ens han facilitat. També al senyor Rafael de Espona y Rodríguez la informació que ens ha proporcionat sobre l'arxiu de la casa Espona de Saderra i a Xavier Camprubí i Pla que ens facilités l'accés a la seva tesi doctoral.

Tipus de fons: especifica el grup on pertany l'arxiu (administració reial i senyorial, comercial i d'empresa, etc.).

Abast territorial: si fa referència només a un municipi, a tota la comarca, etc.

Nom Fons: nom del fons documental.

Centre: centre o lloc on es troba dipositat l'arxiu.

Municipi: municipi on es troba el centre de l'arxiu.

Cronologia: dates extremes (quan es coneixen) dels documents que es conserven a l'arxiu.

Font: publicació on se cita la font d'arxiu.

Fons de l'administració reial i senyorial

Es tracta de documents generats per les administracions reials o senyorials d'un territori en l'exercici de les funcions que els són pròpies. El gruix més significatiu de la documentació fa referència a conflictes jurisdiccionals, és a dir, a temes judicials, ja siguin causes criminals o civils.

Fons de l'administració reial i senyorial					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
LLUÇANÈS	Cúria del Terme de Lluçà i Lluçanès	Arxiu Municipal de Prats de Lluçanès	PRATS DE LLUÇANÈS	1681-1832	http://xam.diba.cat ; [Consulta: 4 de novembre de 2014]
LLUÇANÈS	Sotsvegueria del Lluçanès	Arxiu Històric de Moià	MOIÀ	-	PLANES I BALL, Josep Albert. <i>La sotsvegueria del Lluçanès (1611-1716)</i> . 1a ed. Sant Vicenç de Castellet: Editorial Farell, 2010.
OSONA	Arxiu de la Vegueria de Vic (AVV)	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1297 - primera meitat s. XIX	www.abev.net ; [Consulta: 4 de novembre de 2014]
OSONA	Alcaldia Major de Camprodon-Olot	Arxiu Comarcal de la Garrotxa	OLOT	1792-1806	Catàleg Arxiu Comarcal de la Garrotxa.
SANT PERE DE TORELLÓ	Reial Audiència de Catalunya	Arxiu Nacional de Catalunya	SANT CUGAT DEL VALLÈS	1645-1793	http://extranet.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/cercaUnitats.do?pos=2&total=7&page=1&cerca=simple&tipusUnitatCerca=&selecimatges=2&contingut=osona&dataInici=1701&dataFi=1800&dataConcreta=0&codiDescOno=&codiDescOno2=&relDescOno=&codiDescTema=&codiDescTema ; [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons de l'administració reial i senyorial					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
TAVERTET	Reial Audiència de Catalunya	Arxiu Nacional de Catalunya	SANT CUGAT DEL VALLÈS	1645-1793	http://extranet.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/cercaUnitats.do?pos=2&total=7&page=1&cerca=simple&tipusUnitatCerca=&selecimatges=2&contingut=osona&dataInici=1701&dataFi=1800&dataConcreta=0&codiDescOno=&codiDescOno2=&relDescOno=&codiDescTema=&codiDescTema ; [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VIC	Reial Audiència de Catalunya	Arxiu Nacional de Catalunya	SANT CUGAT DEL VALLÈS	1645-1793	http://extranet.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/cercaUnitats.do?pos=2&total=7&page=1&cerca=simple&tipusUnitatCerca=&selecimatges=2&contingut=osona&dataInici=1701&dataFi=1800&dataConcreta=0&codiDescOno=&codiDescOno2=&relDescOno=&codiDescTema=&codiDescTema ; [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons comercials i d'empresa

Aquest arxiu és atípic. En realitat es tracta d'un arxiu patrimonial que es conserva en un fons comercial i d'empresa.

Fons de l'administració reial i senyorial					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
MASIES DE RODA	Colomer Leather Group, SL	Arxiu Comarcal d'Osona	VIC	s. XVIII	http://extranet.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/numRegistresAvan.do ; [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons d'associacions i fundacions

El teixit associatiu osonenc és un patrimoni que ve de temps pretèrits i que ha deixat empremta i constància escrita. Els documents que han arribat i que es conserven a diferents centres d'arxiu donen informació sobre temes comercials, gremials i d'entitats religioses i de caritat.

Fons de l'administració reial i senyorial					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
PRATS DE LLUÇANÈS	Fons de la Junta Particular de Comerç	Biblioteca de Catalunya	BARCELONA	-	PLANES I BALL, Josep Albert. <i>Teixir i tragar. De la manufactura tradicional a la perifertització industrial</i> . 1a ed. Taradell: Centre d'Estudis del Lluçanès, 1997.
VIC	Confraria dels Dolors	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XVII-XX	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VIC	Gremi de metges i apotecaris de Vic	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1684-1703	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VIC	La Misericòrdia	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1501-1953	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons de l'administració local

Els fons de l'administració local, el que actualment entenem per administració municipal i supramunicipal, acostuma a conservar documentació a partir del segle XIX. Malgrat això, alguns ajuntaments conserven documentació anterior, la corresponent a administració de l'Antic Règim. Són els casos que s'esmenten a la següent llista.²¹

Fons de l'administració local					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
BALENYÀ	Arxiu Municipal de Balenyà	Arxiu Municipal de Balenyà	BALENYÀ	1756-1999	<i>Arxiu Municipal de Balenyà</i> . Tríptic Arxius Municipals. Barcelona: Diputació de Barcelona, Oficina de Patrimoni Cultural, 2001.

21. Alguns fons parroquials conserven encara fons dels antics termes civils, alguns perquè les reunions es feien a la parròquia i d'altres perquè es van amagar al cementiri durant la Guerra Civil Espanyola (1936-1939). Pel que fa a Osona serien els casos de Gurb (1269-1940), Sant Joan de Fàbregues (1707-1710) i Santa Maria de Lluçà (1675-1915).

Fons de l'administració local					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
BRULL, EL	Arxiu Municipal del Brull	Arxiu Municipal del Brull	BRULL, EL	1767-2012	<http://xam.diba.cat> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
ESQUIROL, L'	Arxiu Municipal de l'Esquirol	Arxiu Municipal de l'Esquirol	ESQUIROL, L'	1724-2010	<http://www.diba.cat/web/opc/arxius_organitzats> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
LLUÇANÈS	Arxiu Històric de la ciutat de Manresa	Arxiu Històric de la ciutat de Manresa	MANRESA	-	PLANES I BALL, Josep Albert. <i>La sotsvegueria del Lluçanès (1611-1716)</i> . 1a ed. Sant Vicenç de Castellet: Editorial Farell, 2010.
MANLLEU	Arxiu Històric Municipal de Manlleu	Arxiu Municipal de Manlleu	MANLLEU	1642-1989	<http://www.manlleu.cat/la-ciutat/arxiu-municipal/arxiu-historic.htm> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
MASIES DE RODA, LES	Col·lecció de Manuscrits i documents solts	Arxiu Comarcal d'Osona	VIC	s. XVIII	<http://extranet.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/numRegistresAvan.do> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
MASIES DE VOLTREGÀ, LES	Arxiu Municipal de les Masies de Voltregà	Arxiu Municipal de les Masies de Voltregà	MASIES DE VOLTREGÀ, LES	1796-2013	<http://xam.diba.cat> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
ORÍS	Arxiu Municipal d'Orís	Arxiu Municipal d'Orís	ORÍS	1733-2013	<http://xam.diba.cat> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
ORISTÀ	Arxiu Municipal d'Oristà	Arxiu Municipal d'Oristà	ORISTÀ	1760-2010	<http://www.diba.cat/web/opc/arxius_organitzats> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
PRATS DE LLUÇANÈS	Arxiu Municipal de Prats de Lluçanès	Arxiu Municipal de Prats de Lluçanès	PRATS DE LLUÇANÈS	1634-2013	<http://xam.diba.cat> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
RODA DE TER	Arxiu Municipal de Roda de Ter	Arxiu Municipal de Roda de Ter	RODA DE TER	1737-2013	<http://xam.diba.cat> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT BOI DE LLUÇANÈS	Arxiu Municipal de Sant Boi de Lluçanès	Arxiu Municipal de Sant Boi de Lluçanès	SANT BOI DE LLUÇANÈS	1718-2013	<http://xam.diba.cat> [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons de l'administració local					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
SANT HIPÒLIT DE VOLTREGÀ	Arxiu Municipal de Sant Hipòlit de Voltregà	Arxiu Municipal de Sant Hipòlit de Voltregà	SANT HIPÒLIT DE VOLTREGÀ	1726-2013	< http://xam.diba.cat > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT JULIÀ DE VILATORTA	Arxiu Municipal de Sant Julià de Vilatorça	Arxiu Municipal de Sant Julià de Vilatorça	SANT JULIÀ DE VILATORTA	1726-2013	< http://xam.diba.cat > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT QUIRZE DE BESORA	Arxiu Municipal de Sant Quirze de Besora	Arxiu Municipal de Sant Quirze de Besora	SANT QUIRZE DE BESORA	1790-2013	< http://xam.diba.cat > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANTA MARIA DE BESORA	Arxiu Municipal de Santa Maria de Besora	Arxiu Municipal de Santa Maria de Besora	SANTA MARIA DE BESORA	1740-2008	< http://www.diba.cat/web/opc/arxius_organitzats > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SEVA	Arxiu Municipal de Seva	Arxiu Municipal de Seva	SEVA	1766-1999	<i>Arxiu Municipal de Seva</i> . Tríptic Arxius Municipals. Barcelona: Diputació de Barcelona, Oficina de Patrimoni Cultural, 1999.
SORA	Arxiu Municipal de Sora	Arxiu Municipal de Sora	SORA	1764-2013	< http://xam.diba.cat > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
TARADELL	Arxiu Municipal de Taradell	Arxiu Municipal de Taradell	TARADELL	1795-2000	<i>Arxiu Municipal de Taradell</i> . Tríptic Arxius Municipals. Barcelona: Diputació de Barcelona, Oficina de Patrimoni Cultural, 2004.
TONA	Arxiu Municipal de Tona	Arxiu Municipal de Tona	TONA	1764-2013	< http://xam.diba.cat > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
TORELLÓ	Arxiu Municipal de Torelló	Arxiu Municipal de Torelló	TORELLÓ	s. XVI - 2010	< http://www.ajtorello.cat/frontal/apartats/index.php?apartat=336 > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VIC	Arxiu Municipal de Vic	Arxiu Municipal de Vic	VIC	1148-2013	< http://cultura.gencat.cat/arxius/Fitxa.asp?NRegistre=335 > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VILANOVA DE SAU	Arxiu Municipal de Vilanova de Sau	Arxiu Municipal de Vilanova de Sau	VILANOVA DE SAU	1715-2010	< http://www.diba.cat/web/opc/arxius_organitzats > [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons d'institucions

Es tracta de manuscrits de persones religioses que acostumen a narrar notícies històriques de fets ocorreguts en vida seva o que els han estat explicats de forma oral. També hi ha fons d'institucions sanitàries i assistencials, com els de l'Hospital d'en Terrades o de la Santa Creu de Vic, entre altres.

Fons d'institucions					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
CALDETENES	Arxiu Històric de la Universitat de Barcelona	Arxiu Històric de la Universitat de Barcelona	BARCELONA	-	VILAMALA SALVANS, Jordi. <i>De Sant Martí de Riudeperes a Calldenes. Passat i present d'un poble viu</i> . Tarragona: El Mèdol, 2002.
FOLGUEROLES	Arxiu Històric de la Universitat de Barcelona	Arxiu Històric de la Universitat de Barcelona	BARCELONA	-	PONCE I VIVET, Santi (coord.). <i>Folgueroles. Societat i vida d'un poble</i> . 1a ed. Vic: Eumo editorial, 2000.
FOLGUEROLES	Manuscrits	Biblioteca de Catalunya	BARCELONA	-	PONCE I VIVET, Santi (coord.). <i>Folgueroles. Societat i vida d'un poble</i> . 1a ed. Vic: Eumo editorial, 2000.
MASIES DE RODA, LES	Hospital de la Santa Creu	Arxiu Comarcal d'Osona	VIC	1206-1986	< http://extranet.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/numRegistresAvan.do > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
TARADELL	Secció de reserva i Secció de manuscrits	Biblioteca de Catalunya	BARCELONA	-	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Taradell. Passat i present d'un terme i vila d'Osona. I. Des dels orígens a finals del segle XVIII</i> . 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1995.
VIC	Arxiu de la Biblioteca de la Universitat de Barcelona-Arxiu de la Universitat de Cervera (AUC)	Arxiu Històric de la Universitat de Barcelona	BARCELONA	-	RIAL I CARBONELL, Ramon. <i>L'ensenyament superior a la Catalunya central entre els segles XVIII i XIX. De la Universitat Literària de Vic (1599-1717) al Seminari Conciliar de Vic (1749-1868)</i> . 1a ed. Barcelona: Edicions de la Facultat de Teologia de Catalunya, 2003.
VIC	Arxiu Seminari de Vic	Seminari de Vic	VIC	-	RIAL I CARBONELL, Ramon. <i>L'ensenyament superior a la Catalunya central entre els segles XVIII i XIX. De la Universitat literària de Vic (1599-1717) al Seminari Conciliar de Vic (1749-1868)</i> . 1a ed. Barcelona: Edicions de la Facultat de Teologia de Catalunya, 2003.

Fons d'institucions					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
VIC	Hospital d'en Terrades o de la Santa Creu	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XVI-XVIII	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons notariais

Els fons notariais recullen tot allò que els nostres avantpassats van creure que calia protocol·litzar, és a dir, donar-li solidesa jurídica a través de notari. Conserven des de contractes de compravenda (de mercaderies, béns immobles, béns mobles, etc.), reconeixements de deute, capítols matrimonials, testaments, concòrdies, etc. Cal no oblidar que els rectors de les parròquies tenien atribuïdes funcions notariais. Això fa que als arxius parroquials es conservin, entre altres coses, disposicions testamentàries.

Fons notariais					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
CALLDETENES	Arxiu Històric de Protocols de Barcelona	Arxiu Històric de Protocols de Barcelona	BARCELONA	1283-	VILAMALA SALVANS, Jordi. <i>De Sant Martí de Riudeperes a Calldetenes. Passat i present d'un poble viu</i> . Tarragona: El Mèdol, 2002.
LLUÇANÈS	Notaria de Prats de Lluçanès	Arxiu Municipal de Prats de Lluçanès	PRATS DE LLUÇANÈS	1582-1975	<http://xam.diba.cat> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
OSONA	Arxiu de la Cúria Fumada (ACF)	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1221 - s. XIX	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
OSONA	Arxiu Notarial de Vic (ANV)	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1379-1974	<<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
OSONA	Pere Pau Abadal, notari de Vic	Arxiu Comarcal del Ripollès	RIPOLL	1719-	<http://www.arxiucomarcalderipoll.org/05/05quadrecoos.htm> [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons patrimonials

Recullen l'administració del patrimoni familiar però també la informació personal i familiar. Un nombre significatiu dels que apareixen a la llista estan a mans dels propietaris, i una altra part estan en centres públics.

Pel que fa a la informació de la gestió del patrimoni familiar, aquest tipus de fons acostumen a contenir escriptures i documents notariais de compravenda de béns, llegats, testaments, concòrdies, contractes, etc. Al segle XVIII tots estan protocol·litzats en els manuals notariais, la diferència rau en el fet que en el fons patrimonial hi trobem agrupats tots els documents que fan referència a un patrimoni concret, mentre que en el fons notarial hem de cercar dins dels protocols dels notaris per tal de localitzar el que fa referència al fons patrimonial concret. També hi podem trobar manuscrits, receptes, notes, records familiars, que fan aquests fons molt valuosos per refer la vida quotidiana de l'època dels documents que ens han arribat.

Fons patrimonials					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
AIGUAFREDA	Garriga del Solei	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XVIII	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
ALPENS	Arxiu de la masia la Vila d'Alpens	Particular	ALPENS	-	PONCE I VIVET, Santi (coord.). <i>Gurb, un poble arrelat a la terra</i> . 1a ed. Gurb: Edicions l'Alber, 2002.
ALPENS	Arxiu Familiar del mas la Vall	Particular	ALPENS	-	MESTRE I BOIX, Pere. <i>La fira ramadera de l'Hostal del Vilar</i> . 1a ed. Valls: Edicions Cossetània, 1999.
BALENYÀ	Arxiu del mas de l'Espina	Particular	COLL-SUSPINA	-	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Balenyà, un terme històric. Els Hostalets de Balenyà i el seu municipi</i> . 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1991.
BALENYÀ	Arxiu del mas Illa	Particular	BALENYÀ	-	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Balenyà, un terme històric. Els Hostalets de Balenyà i el seu municipi</i> . 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1991.
BALENYÀ	Arxiu del mas la Tria	Particular	BALENYÀ	-	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Balenyà, un terme històric. Els Hostalets de Balenyà i el seu municipi</i> . 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1991.
BALENYÀ	Arxiu del mas Oller	Particular	SANT MARTÍ DE CENTELLES	-	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Balenyà, un terme històric. Els Hostalets de Balenyà i el seu municipi</i> . 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1991.

Fons patrimonials					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
BALENYÀ	Puigrefagut	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1693-1972	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
BRULL, EL	Arxiu del mas Grau de Viladrover	Particular	BRULL, EL	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>El Brull. Un terme entre la Plana de Vic i el Montseny</i> . 1a ed. Barcelona: Institut d'Edicions de la Diputació de Barcelona, 1998.
BRULL, EL	Arxiu del mas la Castanyera	Particular	BRULL, EL	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>El Brull. Un terme entre la Plana de Vic i el Montseny</i> . 1a ed. Barcelona: Institut d'Edicions de la Diputació de Barcelona, 1998.
BRULL, EL	Arxiu del mas la Sala	Particular	BRULL, EL	1270-	<http://patrimonicultural.diba.cat/> [Consulta: 4 de novembre de 2014] <uploads/08026/memo.pdf> [Consulta: 4 de novembre de 2014] PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>El Brull. Un terme entre la Plana de Vic i el Montseny</i> . 1a ed. Barcelona: Institut d'Edicions de la Diputació de Barcelona, 1998.
BRULL, EL	Arxiu del mas Muntanyà	Particular	BRULL, EL	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>El Brull. Un terme entre la Plana de Vic i el Montseny</i> . 1a ed. Barcelona: Institut d'Edicions de la Diputació de Barcelona, 1998.
BRULL, EL	Arxiu del mas Vallosera	Particular	SEVA	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>El Brull. Un terme entre la Plana de Vic i el Montseny</i> . 1a ed. Barcelona: Institut d'Edicions de la Diputació de Barcelona, 1998.
BRULL, EL	Arxiu del mas Vilar	Arxiu Municipal del Brull	BRULL, EL	1337-1961	<http://xam.diba.cat> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
BRULL, EL	Arxiu del mas Vilar de la Castanya	Arxiu Fidel Fita	ARENYS DE MAR	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>El Brull. Un terme entre la Plana de Vic i el Montseny</i> . 1a ed. Barcelona: Institut d'Edicions de la Diputació de Barcelona, 1998.
BRULL, EL	Arxiu del mas Vilar de la Castanya	Arxiu Municipal del Brull	BRULL, EL	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>El Brull. Un terme entre la Plana de Vic i el Montseny</i> . 1a ed. Barcelona: Institut d'Edicions de la Diputació de Barcelona, 1998.

Fons patrimonials					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
BRULL, EL	Arxiu del mas Vilar de la Castanya	Can Xirau de la Batllòria	SANT CELONI	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>El Brull. Un terme entre la Plana de Vic i el Montseny</i> . 1a ed. Barcelona: Institut d'Edicions de la Diputació de Barcelona, 1998.
BRULL, EL	Arxiu Patrimonial del mas Prat de Seva	Particular	SEVA	s. XII-XX	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>El Brull. Un terme entre la Plana de Vic i el Montseny</i> . 1a ed. Barcelona: Institut d'Edicions de la Diputació de Barcelona, 1998.
BRULL, EL	Arxiu/Col·lecció de documents dels Bastons	Particular	BRULL, EL	s. XVI-XVIII	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>El Brull. Un terme entre la Plana de Vic i el Montseny</i> . 1a ed. Barcelona: Institut d'Edicions de la Diputació de Barcelona, 1998. <http://patrimonicultural.diba.cat/> [Consulta: 4 de novembre de 2014] <uploads/08026/memo.pdf> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
BRULL, EL	Mas Figueroles	Particular	BRULL, EL	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>El Brull. Un terme entre la Plana de Vic i el Montseny</i> . 1a ed. Barcelona: Institut d'Edicions de la Diputació de Barcelona, 1998.
CALLDETENES	Arxiu Particular d'Altarriba	Particular	CALLDETENES	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Els estudis d'onomàstica a Osona</i> . <http://www.onomastica.cat/sites/onomastica.cat/files/05_pladevall.PDF> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
CALLDETENES	Arxiu Particular de la Calveria	Particular	CALLDETENES	–	VILAMALA SALVANS, Jordi. <i>De Sant Martí de Riudeperes a Calldetenes. Passat i present d'un poble viu</i> . Tarragona: El Mèdol, 2002.
CALLDETENES	Arxiu Particular de la Frontera	Arxiu Comarcal d'Osona	VIC	s. XIII-XX	VILAMALA SALVANS, Jordi. <i>De Sant Martí de Riudeperes a Calldetenes. Passat i present d'un poble viu</i> . Tarragona: El Mèdol, 2002.
CALLDETENES	Arxiu Particular de l'Eimeric	Particular	CALLDETENES	1384 - 1746	VILAMALA SALVANS, Jordi. <i>De Sant Martí de Riudeperes a Calldetenes. Passat i present d'un poble viu</i> . Tarragona: El Mèdol, 2002. <https://sawsp5.diba.cat/mapes/index.php> [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons patrimonials					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
CALLDETENES	Arxiu Particular del Verdaguer	Particular	CALLDETENES	–	VILAMALA SALVANS, Jordi. <i>De Sant Martí de Riudeperes a Calldetenes. Passat i present d'un poble viu.</i> Tarragona: El Mèdol, 2002.
CALLDETENES	Arxiu Patrimonial del Prat de Seva	Particular	SEVA	–	VILAMALA SALVANS, Jordi. <i>De Sant Martí de Riudeperes a Calldetenes. Passat i present d'un poble viu.</i> Tarragona: El Mèdol, 2002.
CALLDETENES	Família Vergés	Arxiu Municipal de Calldetenes	CALLDETENES	1725-1930	< http://xam.diba.cat > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
CALLDETENES	Família Vergés	Arxiu Municipal de Vic	Vic	1725-1930	Catàleg Ajuntament de Vic
CALLDETENES	Fons Magarola	Biblioteca de Catalunya	BARCELONA	1286-1866	< http://www.bnc.cat/content/view/full/1385 > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
CENTELLES	Fons del mas Molí de la Llavina	Particular	CENTELLES	s. XVIII	PLADEVALL I FONT, Antoni; LLAVINA I VERDAGUER, Jordi. <i>Els Molins del terme senyorial de Centelles: 500 anys del Molí de la Llavina (1497-1997)</i> . 1a ed. Centelles: Centre d'Estudis Centellencs, 1997.
CENTELLES	Fons documental del marquès de Vilassar	Biblioteca de Catalunya	BARCELONA	s. XIII-XX	< http://patrimonicultural.diba.cat/ > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
CENTELLES	Fons documental dels Blanes, Saavedra i Centelles	Arxiu Nacional de Catalunya	SANT CUGAT DEL VALLÈS	s. XV-XX	< http://patrimonicultural.diba.cat/ > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
CENTELLES	Fons Família Pujol	Arxiu Municipal de Centelles	CENTELLES	1665-1990	< http://www.centelles.cat/serveis-equipaments-educacio-cultura-ajuntament-centelles.asp#arxiu > [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons patrimonials					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
CENTELLES	Mas Turull de Sentmenat	Arxiu Nacional de Catalunya	SANT CUGAT DEL VALLÈS	1723-1758	< http://extranet.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/fitxaUnitat.do?on=extesa&tipusUnitat=0&posUni=0&totalUniT=1&totalUniN=0&pageUni=1&cerca=avan&pos=8&total=10&page=1&tipusUnitatCerca=0&selecimatges=2&contingut=&dataInici=&dataFi=&dataConcreta=0&codiDescOno > [Consulta: 4 de novembre de 2014] Es tracta del «Plec d'escriptures sobre el censal venut per Gabriel Turull, hereu del mas Turull, a favor de Jaume Blanch, prevere de la parròquia de Santa Coloma de Centelles».
ESPINELVES	Arxiu privat de la Casa Masjoan	Particular	ESPINELVES	–	VILA I LLIVINA, Dolors. <i>Memòria d'Espinelves (1761-1936). Estudi genealògic.</i> Inèdit, 2009.
ESPINELVES	Fons privat Família Tortadès	Particular	ESPINELVES	–	VILA I LLIVINA, Dolors. <i>Memòria d'Espinelves (1761-1936). Estudi genealògic.</i> Inèdit, 2009.
ESQUIROL, L'	Arcarons (subfons Mascaró)	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1395-1766	< www.abev.net > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
ESQUIROL, L'	Arxiu del mas Corominas	Particular	ESQUIROL, L'	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Sant Pere de Casseres o la presència de Clunny a Catalunya</i> . 1a ed. Manlleu: Fundació Caixa de Manlleu, 2004.
ESQUIROL, L'	Arxiu mas Matavera	Particular	ESQUIROL, L'	–	PLADEVALL I FONT, ANTONI; COLL I FERRET, F. XAVIER; SERRA I CLOTA, ASSUMPTA. <i>Història de la parròquia i poble de Santa Maria de Corcó</i> . 1a ed. Vic: Gràfiques Diac, 2002.
ESQUIROL, L'	Arxiu Particular Antentes	Particular	ESQUIROL, L'	–	SERRA I CLOTA, Assumpta. <i>La comunitat rural a la Catalunya medieval: Collsacabra (s. XIII-XVI)</i> . 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1990.
ESQUIROL, L'	Arxiu Particular Jofré	Particular	TAVERTET	–	SERRA I CLOTA, Assumpta. <i>La comunitat rural a la Catalunya medieval: Collsacabra (s. XIII-XVI)</i> . 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1990.

Fons patrimonials					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
ESQUIROL, L'	Arxiu Particular la Bertrana	Particular	ESQUIROL, L'	–	SERRA I CLOTA, Assumpta. <i>La comunitat rural a la Catalunya medieval: Collsacabra (s. XIII-XVI)</i> . 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1990.
ESQUIROL, L'	Mas Planes	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1123-1791	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
FOLGUEROLES	Arxiu patrimonial de la Sala	Particular	FOLGUEROLES	s. XIII - XX	PONCE I VIVET, Santi (coord.). <i>Folgueroles. Societat i vida d'un poble</i> . 1a ed. Vic: Eumo editorial, 2000.
FOLGUEROLES	Arxiu patrimonial de Serrabou	Particular	TAVÈRNOLES	1048 - 2010	PONCE I VIVET, Santi (coord.). <i>Folgueroles. Societat i vida d'un poble</i> . 1a ed. Vic: Eumo editorial, 2000.
GURB	Arxiu de Casamiquela	Particular	SANT BARTOMEU DEL GRAU	1350 - s. XIX	DE ROCAFIGUERA GARCIA, Francesc. <i>Parròquia de Sant Julià Sassorba (1091-1991)</i> . 1a ed. Gurb: Parròquia de Sant Julià Sassorba, 1991. <http://www.sbg.cat/arxiucasamiquela> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
GURB	Arxiu de la masia la Vila d'Alpens	Particular	ALPENS	–	PONCE I VIVET, Santi (coord.). <i>Gurb, un poble arrelat a la terra</i> . 1a ed. Gurb: Edicions l'Alber, 2002.
GURB	Arxiu del mas Genís de Santa Eugènia de Berga	Particular	SANTA EUGÈNIA DE BERGA	s. XIII-XX	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Taradell. Passat i present d'un terme i vila d'Osona. I. Des dels orígens a finals del segle XVIII</i> . 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1995. PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Santa Eugènia de Berga. Història i vida d'un vell poble osonenc</i> . 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1997. PONCE I VIVET, Santi (coord.). <i>Gurb, un poble arrelat a la terra</i> . 1a ed. Gurb: Edicions l'Alber, 2002. <http://patrimonicultural.diba.cat/uploads/08246/memoria.pdf> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
GURB	Arxiu Patrimonial del mas Picó	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1520-1865	<https://sawsp5.diba.cat/mapes/index.php> [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons patrimonials					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
GURB	Arxiu Patrimonial del mas Pradell	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XV-1755	<https://sawsp5.diba.cat/mapes/index.php> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
GURB	Arxiu Patrimonial del mas València	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XVIII	<https://sawsp5.diba.cat/mapes/index.php> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
GURB	Arxiu Patrimonial el Pradell de Gurb	Particular	GURB	–	PONCE I VIVET, Santi (coord.). <i>Gurb, un poble arrelat a la terra</i> . 1a ed. Gurb: Edicions l'Alber, 2002.
GURB	Arxiu patrimonial família de Rocafiguera	Particular	GURB	s. IX-XX	ALBAREDA I SALVADÓ, Joaquim. <i>Els catalans i Felip V, de la conspiració a la revolta (1700-1705)</i> . 1a ed. Barcelona: Vicens Vives, 1993.
GURB	Comtat de Solterra	Biblioteca de Catalunya	BARCELONA	1145 - s. XIX	<http://www.bnc.cat/Fons-i-col·leccions/Cerca-Fons-i-col·leccions/Solterra-comtat-de> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
GURB	El Reguer de Tavèrnoles	Arxiu Nacional de Catalunya	SANT CUGAT DEL VALLÈS	1650-1879	<http://extranet.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/cercaUnitats.do?pos=0&total=7&page=1&cerca=simple&tipusUnitatCerca=&seleccimatges=2&contingut=osona&dataInici=1701&dataFi=1800&dataConcreta=0&codiDescOno=&codiDescOno2=&relDescOno=&codiDescTema=&codiDescTema> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
GURB	Mas Picó	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1520-1865	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
GURB	Mas València	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1777-1779	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
GURB	Pradell	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1470-1560	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
LLUÇÀ	Mas Coma	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XVI-XX	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
LLUÇANÈS	Arxiu familiar i patrimonial de Vallgatina	Particular	ORISTÀ	1383 - s. XVIII	MASRAMON I NOGUERA, Ramon. <i>El Lluçanès central. Història de la Baronia de Lluçà</i> . 1a ed. Prats de Lluçanès: Ajuntament de Prats de Lluçanès, 1990.

Fons patrimonials					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
LLUÇANÈS	Arxiu familiar i patrimonial del mas Vilaseca	Particular	SANT BARTOMEU DEL GRAU	s. X-XIX	MASRAMON I NOGUERA, Ramon. <i>El Lluçanès central. Història de la Baronia de Lluçà</i> . 1a ed. Prats de Lluçanès: Ajuntament de Prats de Lluçanès, 1990.
LLUÇANÈS	Arxiu particular de Casaramona	Particular	SORA	–	MASRAMON I NOGUERA, Ramon. <i>El Lluçanès central. Història de la Baronia de Lluçà</i> . 1a ed. Prats de Lluçanès: Ajuntament de Prats de Lluçanès, 1990.
LLUÇANÈS	Arxiu particular de la família Piniella	Particular	PRATS DE LLUÇANÈS	–	MASRAMON I NOGUERA, Ramon. <i>El Lluçanès central. Història de la Baronia de Lluçà</i> . 1a ed. Prats de Lluçanès: Ajuntament de Prats de Lluçanès, 1990.
LLUÇANÈS	Arxiu particular de la Quintana	Particular	ORISTÀ	–	CANYAMERES I RAMONEDA, Esteve. «Els germans Josep i Pere Rocafort Tortadès: els grans genealogistes de famílies pageses de mas del segle XVIII». <i>Revista d'Informació, Anàlisi i Recerca. Armoria</i> , núm. 3. Barcelona: Institució Catalana de Genealogia i Heràldica, 2014.
LLUÇANÈS	Arxiu particular de la Rovira	Particular	SAGÀS	–	MASRAMON I NOGUERA, Ramon. <i>El Lluçanès central. Història de la Baronia de Lluçà</i> . 1a ed. Prats de Lluçanès: Ajuntament de Prats de Lluçanès, 1990.
LLUÇANÈS	Arxiu particular de Montserrat Herms, vídua de Vilarmau	Particular	Desconegut	–	MASRAMON I NOGUERA, Ramon. <i>El Lluçanès central. Història de la Baronia de Lluçà</i> . 1a ed. Prats de Lluçanès: Ajuntament de Prats de Lluçanès, 1990.
LLUÇANÈS	Arxiu particular del mas Prat	Particular	SANT BOI DE LLUÇANÈS	–	MASRAMON I NOGUERA, Ramon. <i>El Lluçanès central. Història de la Baronia de Lluçà</i> . 1a ed. Prats de Lluçanès: Ajuntament de Prats de Lluçanès, 1990.
LLUÇANÈS	Arxiu particular del Riambau	Particular	SANTA MARIA DE MERLÈS	–	MASRAMON I NOGUERA, Ramon. <i>El Lluçanès central. Història de la Baronia de Lluçà</i> . 1a ed. Prats de Lluçanès: Ajuntament de Prats de Lluçanès, 1990.
MALLA	Fons documental del mas Paracolls	Particular	MALLA	s. XIV-XX	< https://sawsp5.diba.cat/mapes/index.php > [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons patrimonials					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
MALLA	Mas Torrellebretra	Particular	MALLA	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Seva. Poble de la Plana de Vic portal del Montseny</i> . 1a ed. Seva: Ajuntament de Seva, 2001.
MALLA	Masferrer	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1477-1575	< www.abev.net > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
MANLLEU	Arxiu família Regàs	Arxiu Municipal de Manlleu	MANLLEU	1641-1933	Catàleg Ajuntament de Manlleu.
MANLLEU	Fugurull	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1673-1911	< www.abev.net > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
MANLLEU	Mas Corcó	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1225-2001	< www.abev.net > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
MASIES DE RODA, LES	Arxiu Casa Satorra	Particular	CALAF	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Sant Pere de Casserres o la presència de Clunny a Catalunya</i> . 1a ed. Manlleu: Fundació Caixa de Manlleu, 2004.
MASIES DE RODA, LES	Arxiu del mas Corominas	Particular	ESQUIROL, L'	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Sant Pere de Casserres o la presència de Clunny a Catalunya</i> . 1a ed. Manlleu: Fundació Caixa de Manlleu, 2004.
MASIES DE RODA, LES	Arxiu del mas Pla	Particular	MASIES DE RODA, LES	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Sant Pere de Casserres o la presència de Clunny a Catalunya</i> . 1a ed. Manlleu: Fundació Caixa de Manlleu, 2004. ROVIRA I MONTELLS, Josep Maria. <i>Les Masies de Roda. Història del nostre poble</i> . 1a ed. Les Masies de Roda: Ajuntament de les Masies de Roda, 2005.
MASIES DE RODA, LES	Arxiu Particular del Sangles	Particular	MASIES DE RODA, LES	–	ROVIRA I MONTELLS, Josep Maria. <i>Les Masies de Roda. Història del nostre poble</i> . 1a ed. Les Masies de Roda: Ajuntament de les Masies de Roda, 2005.

Fons patrimonials					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
MASIES DE RODA, LES	Arxiu Particular Jacint Salamí	Particular	MASIES DE RODA, LES	–	ROVIRA I MONTELLS, Josep Maria. <i>Les Masies de Roda. Història del nostre poble</i> . 1a ed. Les Masies de Roda: Ajuntament de les Masies de Roda, 2005.
MASIES DE RODA, LES	Família dels doctors Salarich	Arxiu Comarcal d'Osona	VIC	s. XVIII	< http://extranet.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/numRegistresAvan.do > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
MASIES DE RODA, LES	La Roca de Muntanyola	Arxiu Comarcal d'Osona	VIC	1543/1969	< http://extranet.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/numRegistresAvan.do > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
MASIES DE VOLTREGÀ, LES	Mas Quintanes	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1207-1951	< www.abev.net > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
MOIÀ	Mas Bussanya	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1236-1631(?)	< www.abev.net > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
MUNTANYOLA	Arxiu del mas Roca de Muntanyola	Arxiu Comarcal d'Osona	VIC	1543-1969	< https://sawsp5.diba.cat/mapes/index.php > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
MUNTANYOLA	Arxiu del mas Vilar de Muntanyola	Arxiu Comarcal d'Osona	VIC	–	< https://sawsp5.diba.cat/mapes/index.php > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
MUNTANYOLA	Arxiu del monestir de l'Estany	Arxiu del monestir de l'Estany	ESTANY, L'	s. XII-XIX	< https://sawsp5.diba.cat/mapes/index.php > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
OLOST	Arxiu familiar i patrimonial de Rexach	Particular	OLOST	1334 - s. XX	< http://patrimonicultural.diba.cat/uploads/08149/memoria.pdf > [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons patrimonials					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
OLOST	Arxiu familiar i patrimonial de Sallent	Particular	OLOST	s. XVII-XIX	< http://patrimonicultural.diba.cat/uploads/08149/memoria.pdf > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
ORÍS	Arxiu de la casa Espona de Saderra	Particular	ORÍS	997 - s. XX	DE ESPONA Y RODRÍGUEZ, Rafael José. <i>Genealogía de la casa Espona de Saderra</i> . Inèdit, 2004.
ORÍS	Família Feixes	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1621-1835	< www.abev.net > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
ORÍS	Fons Sentmenat	Arxiu de la Corona d'Aragó	BARCELONA	s. X-XX	GALÍ, David; LACUESTA, Raquel; GÓMEZ, Anna. <i>El castell d'Orís. Aproximació històrica</i> . 1a ed. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2004.
ORÍS	Llinatge Sentmenat, Marquesos de Castelldosrius	Arxiu Nacional de Catalunya	SANT CUGAT DEL VALLÈS	1016-1990	GALÍ, David; LACUESTA, Raquel; GÓMEZ, Anna. <i>El castell d'Orís. Aproximació històrica</i> . 1a ed. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2004.
ORISTÀ	Arxiu familiar i patrimonial de Sansalvador de Serradellors	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1586-1877	< https://sawsp5.diba.cat/mapes/index.php > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
ORISTÀ	Arxiu familiar i patrimonial de Vallgatina	Particular	ORISTÀ	1383 - s. XVIII	MASRAMON I NOGUERA, Ramon. <i>El Lluçanès central. Història de la Baronia de Lluçà</i> . 1a ed. Prats de Lluçanès: Ajuntament de Prats de Lluçanès, 1990. < http://www.orista.cat/poum/normativa/normesurbanistiques-trapdefinitiva.pdf > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
ORISTÀ	Arxiu familiar i patrimonial del Blanquer	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1799-1833	< http://www.orista.cat/poum/normativa/normesurbanistiques-trapdefinitiva.pdf > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
ORISTÀ	Arxiu familiar i patrimonial del Crespi	Particular	ORISTÀ	s. XIV-XX	< http://www.orista.cat/poum/normativa/normesurbanistiques-trapdefinitiva.pdf > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
ORISTÀ	Arxiu particular de la Quintana	Particular	ORISTÀ	–	MASRAMON I NOGUERA, Ramon. <i>El Lluçanès central. Història de la Baronia de Lluçà</i> . 1a ed. Prats de Lluçanès: Ajuntament de Prats de Lluçanès, 1990.

Fons patrimonials					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
ORISTÀ	Arxiu particular Vilarmau	Particular	ORISTÀ	–	< http://www.orista.cat/poum/normativa/normesurbanistiques-trapdefinitiva.pdf > [Consulta: 4 de novembre de 2014] MESTRE I BOIX, Pere. <i>La fira ramadera de l'Hostal del Vilar</i> . 1a ed. Valls: Edicions Cossetània, 1999.
ORISTÀ	Mas Sansalvador	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1586-1874	< www.abev.net > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
OSONA	Arxiu particular de la família de Rocafiguera	Particular	GURB	s. IX-XX	PONCE I VIVET, Santi. <i>Transformacions agrícoles i canvi social a la comarca d'Osona. Segles XVIII-XX</i> . 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1999.
OSONA	Fons Casa Carles	Arxiu Diocesà de Girona	GIRONA	1386 - s. XX	< http://www.arxiuadg.org/ca/arxiu/guia/antiga/arxius_incorporats > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
PERAFITA	Arxiu particular del Muntanyà	Particular	SEVA	–	MESTRE I BOIX, Pere. <i>La fira ramadera de l'Hostal del Vilar</i> . 1a ed. Valls: Edicions Cossetània, 1999.
PRATS DE LLUÇANÈS	Arxiu particular de la família Piniella	Particular	PRATS DE LLUÇANÈS	–	MASRAMON I NOGUERA, Ramon. <i>El Lluçanès central. Història de la Baronia de Lluçà</i> . 1a ed. Prats de Lluçanès: Ajuntament de Prats de Lluçanès, 1990. PLANES I BALL, Josep Albert. <i>Teixir i tragar. De la manufactura tradicional a la perifèrització industrial</i> . 1a ed. Taradell: Centre d'Estudis del Lluçanès, 1997.
PRATS DE LLUÇANÈS	Blanquer	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1795-1834	< www.abev.net > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
RODA DE TER	Arxiu del mas Pla	Particular	MASIES DE RODA, LES	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Sant Pere de Casserres o la presència de Clunny a Catalunya</i> . 1a ed. Manlleu: Fundació Caixa de Manlleu, 2004. RÒVIRA I MONTELLS, Josep Maria. <i>Les Masies de Roda. Història del nostre poble</i> . 1a ed. Les Masies de Roda: Ajuntament de les Masies de Roda, 2005.

Fons patrimonials					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
RUPIT I PRUIT	Cuatrecasas	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1686-1830	< www.abev.net > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT AGUSTÍ DE LLUÇANÈS	Arxiu familiar i patrimonial de la masia Casademunt del Pi	Particular	SANT AGUSTÍ DE LLUÇANÈS	-s. XIX	MESTRE I BOIX, Pere. <i>La fira ramadera de l'Hostal del Vilar</i> . 1a ed. Valls: Edicions Cossetània, 1999. < http://consorci.lluçanes.cat/files/POUMs/stagusti/memoria_descriptiva/MemoriaPOUMStAgustiDEF.pdf > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT AGUSTÍ DE LLUÇANÈS	Arxiu familiar i patrimonial de la masia el Prat	Particular	SANT AGUSTÍ DE LLUÇANÈS	s. XVI-XVIII (Aprox.)	MESTRE I BOIX, Pere. <i>La fira ramadera de l'Hostal del Vilar</i> . 1a ed. Valls: Edicions Cossetània, 1999. < http://consorci.lluçanes.cat/files/POUMs/stagusti/memoria_descriptiva/MemoriaPOUMStAgustiDEF.pdf > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT AGUSTÍ DE LLUÇANÈS	Arxiu familiar i patrimonial de la masia Perenoguera	Particular	SANT AGUSTÍ DE LLUÇANÈS	s. XIV-XX (Aprox.)	< http://patrimonicultural.diba.cat/uploads/08195/memoria.pdf > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT AGUSTÍ DE LLUÇANÈS	Arxiu familiar i patrimonial del Vilar de Sant Boi de Lluçanès	Particular	SANT BOI DE LLUÇANÈS	1371-1913	MESTRE I BOIX, Pere. <i>La fira ramadera de l'Hostal del Vilar</i> . 1a ed. Valls: Edicions Cossetània, 1999. < http://patrimonicultural.diba.cat/uploads/08201/memoria.pdf > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT AGUSTÍ DE LLUÇANÈS	Arxiu particular de la família Puigoriol	Particular	LLUÇÀ	–	MESTRE I BOIX, Pere. <i>La fira ramadera de l'Hostal del Vilar</i> . 1a ed. Valls: Edicions Cossetània, 1999.
SANT AGUSTÍ DE LLUÇANÈS	Arxiu particular del Codinac	Particular	SANT AGUSTÍ DE LLUÇANÈS	–	MESTRE I BOIX, Pere. <i>La fira ramadera de l'Hostal del Vilar</i> . 1a ed. Valls: Edicions Cossetània, 1999.

Fons patrimonials					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
SANT BARTOMEU DEL GRAU	Arxiu de Casamiquela	Particular	SANT BARTOMEU DEL GRAU	1350 - s. XIX	< http://www.sbg.cat/arxiucasamiquela > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT BARTOMEU DEL GRAU	Arxiu familiar i patrimonial del mas Vilaseca	Particular	SANT BARTOMEU DEL GRAU	s. XII-XIX	MASRAMON I NOGUERA, Ramon. <i>El Lluçanès central. Història de la Baronia de Lluçà</i> . 1a ed. Prats de Lluçanès: Ajuntament de Prats de Lluçanès, 1990. < http://patrimonicultural.diba.cat/uploads/08199/memoria.pdf > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT BARTOMEU DEL GRAU	Arxiu familiar i patrimonial del Vilar de Sant Bartomeu del Grau	Particular	SANT BARTOMEU DEL GRAU	s. X-XIX	< http://patrimonicultural.diba.cat/uploads/08199/memoria.pdf > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT BARTOMEU DEL GRAU	Fons Cabrera i Bas	Arxiu Històric d'Hostalric	HOSTALRIC	s. XI-XIX	< http://patrimonicultural.diba.cat/ > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT BARTOMEU DEL GRAU	Perariera	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XVIII	< www.abev.net > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT BOI DE LLUÇANÈS	Arxiu Família Codines	Particular	SANT BOI DE LLUÇANÈS	-	MONTAÑA I BUCHACA, Daniel; PLANES I BALL, Josep Albert. <i>Sant Boi de Lluçanès. Un poble de l'altiplà</i> . 1a ed. Valls: Edicions Cossetània, 1997.
SANT BOI DE LLUÇANÈS	Arxiu familiar i patrimonial del mas Codines	Particular	SANT BOI DE LLUÇANÈS	s. XIV-XIX	MONTAÑA I BUCHACA, Daniel; PLANES I BALL, Josep Albert. <i>Història de Sant Boi de Lluçanès</i> . 1a ed. Valls: Edicions Cossetània, 2004. < http://patrimonicultural.diba.cat/uploads/08201/memoria.pdf > [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons patrimonials					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
SANT BOI DE LLUÇANÈS	Arxiu familiar i patrimonial del mas Viladecans	Particular	SANT BOI DE LLUÇANÈS	s. XIII-XX	< http://patrimonicultural.diba.cat/uploads/08201/memoria.pdf > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT BOI DE LLUÇANÈS	Arxiu familiar i patrimonial del Vilar de Sant Boi de Lluçanès	Particular	SANT BOI DE LLUÇANÈS	1371-1913	MESTRE I BOIX, Pere. <i>La fira ramadera de l'Hostal del Vilar</i> . 1a ed. Valls: Edicions Cossetània, 1999. < http://patrimonicultural.diba.cat/uploads/08201/memoria.pdf > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT BOI DE LLUÇANÈS	Arxiu particular Vilarnau	Particular	ORISTÀ	-	< http://www.orista.cat/poum/normativa/normesurbanistiques-trapdefinitiva.pdf > [Consulta: 4 de novembre de 2014] MESTRE I BOIX, Pere. <i>La fira ramadera de l'Hostal del Vilar</i> . 1a ed. Valls: Edicions Cossetània, 1999.
SANT HIPÒLIT DE VOLTREGÀ	Mas Gallifa	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1268-1675	< www.abev.net > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT JULIÀ DE VILATORTA	Arxiu familiar i patrimonial del mas Lleopart	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1136 - s. XIX	< https://sawsp5.diba.cat/mapes/index.php > [Consulta: 4 de novembre de 2014] < www.abev.net > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT MARTÍ DE CENTELLES	Arxiu del Mas Oller	Particular	SANT MARTÍ DE CENTELLES	-	< http://patrimonicultural.diba.cat/uploads/08224/memoria.pdf > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT MARTÍ DE CENTELLES	Família Vila	Arxiu Nacional de Catalunya	SANT CUGAT DEL VALLÈS	s. XVIII	< http://extranet.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/cercaUnitats.do?on=extesa&nivell=ESGL%C9SIA&pageUni=1&pos=2&total=10&page=1&cerca=avan&tipusUnitatCerca=0&selecimatges=2&contingut=&dataInici=&dataFi=&dataConcreta=0&codiDescOno=&codiDescOno2=&relDescOno=&c > [Consulta: 4 de novembre de 2014] Es tracta del: «Libre de la Pia Causa fundada per lo reverend Joseph Vila, prevere, <i>olim</i> rector de Sant Martí de Centelles».

Fons patrimonials					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
SANT PERE DE TORELLÓ	Serrat de N'Espla	Arxiu Municipal de Torelló	TORELLÓ	1235- [ca.1900]	< http://www.ajtorello.cat/perfil/recursos/recursos/fons_serrat_de_n_espla.pdf > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT VICENÇ DE TORELLÓ	Arxiu del mas Viver	Particular	SANT VICENÇ DE TORELLÓ	1190 - s. XX (Aprox.)	SOLÀ, Fortià (pvre). <i>Història de Torelló (vol II)</i> . Segona reimpressió. Barcelona: Gráficas Marina SA, 1997. < http://patrimonicultural.diba.cat/uploads/08265/mem%C3%B2ria.pdf > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANTA EUGÈNIA DE BERGA	Arxiu del Casal de Saladeures	Particular	SANTA EUGÈNIA DE BERGA	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Santa Eugènia de Berga. Història i vida d'un vell poble osonenc</i> . 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1997.
SANTA EUGÈNIA DE BERGA	Arxiu del mas Bolló	Particular	SANTA EUGÈNIA DE BERGA	s. XIII-XIX	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Santa Eugènia de Berga. Història i vida d'un vell poble osonenc</i> . 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1997.
SANTA EUGÈNIA DE BERGA	Arxiu del mas Genís de Santa Eugènia de Berga	Particular	SANTA EUGÈNIA DE BERGA	s. XIII-XX	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Taradell. Passat i present d'un terme i vila d'Osona. I. Des dels orígens a finals del segle XVIII</i> . 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1995. PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Santa Eugènia de Berga. Història i vida d'un vell poble osonenc</i> . 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1997. PONCE I VIVET, Santi (coord.). <i>Gurb, un poble arrelat a la terra</i> . 1a ed. Gurb: Edicions l'Alber, 2002. < http://patrimonicultural.diba.cat/uploads/08246/memoria.pdf > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANTA EUGÈNIA DE BERGA	Mas Duran	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XVIII	< www.abev.net > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SEVA	Arxiu del Mas Vallossera	Particular	SEVA	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Seva. Poble de la Plana de Vic portal del Montseny</i> . 1a ed. Seva: Ajuntament de Seva, 2001.

Fons patrimonials					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
SEVA	Arxiu particular del Muntanyà	Particular	SEVA	–	MESTRE I BOIX, Pere. <i>La fira ramadera de l'Hostal del Vilar</i> . 1a ed. Valls: Edicions Cossetània, 1999.
SEVA	Arxiu patrimonial del Prat de Seva	Particular	SEVA	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Seva. Poble de la Plana de Vic portal del Montseny</i> . 1a ed. Seva: Ajuntament de Seva, 2001.
SEVA	Fons documental Centelles-Solferino	Arxiu de la Corona d'Aragó	BARCELONA	s. XI-XX	< http://patrimonicultural.diba.cat > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SEVA	Fons família Soler	Particular	SEVA	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Seva. Poble de la Plana de Vic portal del Montseny</i> . 1a ed. Seva: Ajuntament de Seva, 2001.
SEVA	Mas Figueroles	Particular	SEVA	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Seva. Poble de la Plana de Vic portal del Montseny</i> . 1a ed. Seva: Ajuntament de Seva, 2001.
SEVA	Mas Montanyà	Particular	SEVA	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Seva. Poble de la Plana de Vic portal del Montseny</i> . 1a ed. Seva: Ajuntament de Seva, 2001.
SEVA	Mas Montmany	Particular	VIC	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Seva. Poble de la Plana de Vic portal del Montseny</i> . 1a ed. Seva: Ajuntament de Seva, 2001.
SEVA	Mas Riquer	Particular	SEVA	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Seva. Poble de la Plana de Vic portal del Montseny</i> . 1a ed. Seva: Ajuntament de Seva, 2001.
SEVA	Mas Sobrevia	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Seva. Poble de la Plana de Vic portal del Montseny</i> . 1a ed. Seva: Ajuntament de Seva, 2001.
SEVA	Mas Torrellebretra	Particular	MALLA	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Seva. Poble de la Plana de Vic portal del Montseny</i> . 1a ed. Seva: Ajuntament de Seva, 2001.
SORA	Arxiu particular de Casaramona	Particular	SORA	–	MASRAMON I NOGUERA, Ramon. <i>El Lluçanès central. Història de la Baronia de Lluçà</i> . 1a ed. Prats de Lluçanès: Ajuntament de Prats de Lluçanès, 1990.

Fons patrimonials					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
SORA	Arxiu particular de la família Rocafiguera	Particular	GURB	s. IX-XX	PONCE I VIVET, Santi. <i>Transformacions agrícoles i canvi social a la comarca d'Osona. Segles XVIII-XX.</i> 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1999.
TARADELL	Albareda	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1774-1810	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
TARADELL	Arxiu mas Bellpuig	Particular	TARADELL	s. XIII-	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Taradell. Passat i present d'un terme i vila d'Osona. I. Des dels orígens a finals del segle XVIII.</i> 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1995.
TARADELL	Arxiu mas Bolló	Particular	SANTA EUGÈNIA DE BERGA	s. XIII-XIX	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Taradell. Passat i present d'un terme i vila d'Osona. I. Des dels orígens a finals del segle XVIII.</i> 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1995.
TARADELL	Arxiu mas Colomer	Particular	TARADELL	s. XIII-	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Taradell. Passat i present d'un terme i vila d'Osona. I. Des dels orígens a finals del segle XVIII.</i> 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1995.
TARADELL	Arxiu mas Genís de Santa Eugènia de Berga	Particular	SANTA EUGÈNIA DE BERGA	s. XIII-XX	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Taradell. Passat i present d'un terme i vila d'Osona. I. Des dels orígens a finals del segle XVIII.</i> 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1995. PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Santa Eugènia de Berga. Història i vida d'un vell poble osonenc.</i> 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1997. PONCE I VIVET, Santi (coord.). <i>Gurb, un poble arrelat a la terra.</i> 1a ed. Gurb: Edicions l'Àlber, 2002. < http://patrimonicultural.diba.cat/uploads/08246/memoria.pdf > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
TARADELL	Arxiu mas Gurri	Particular	TARADELL	s. XIII-	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Taradell. Passat i present d'un terme i vila d'Osona. I. Des dels orígens a finals del segle XVIII.</i> 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1995.
TARADELL	Arxiu mas Molist	Particular	TARADELL	s. XII-	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Taradell. Passat i present d'un terme i vila d'Osona. I. Des dels orígens a finals del segle XVIII.</i> 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1995.

Fons patrimonials					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
TARADELL	Arxiu mas Vallmitjana	Particular	TARADELL	s. XIV-	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Taradell. Passat i present d'un terme i vila d'Osona. I. Des dels orígens a finals del segle XVIII.</i> 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1995.
TARADELL	Arxiu mas Vilacís	Particular	TARADELL	1089-	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Taradell. Passat i present d'un terme i vila d'Osona. I. Des dels orígens a finals del segle XVIII.</i> 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1995.
TARADELL	Arxiu mas Vivet	Particular	TARADELL	s. XVI-	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Taradell. Passat i present d'un terme i vila d'Osona. I. Des dels orígens a finals del segle XVIII.</i> 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1995.
TARADELL	Llinatge Massot-Dalmases	Arxiu Nacional de Catalunya	SANT CUGAT DEL VALLEÀS	1763-1901	< ">http://extranet.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/cercaUnitats.do?pos=0&total=3&page=1&cerca=simple&tipusUnitatCerca=&selecimatges=2&contingut=Llinatge%20Massot-Dalmases&dataInici=&dataFi=&dataConcreta=0&codiDescOno=&codiDescOno2=&relDescOno=&codiDescTema=> > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
TAVÈRNOLES	Arxiu Particular del Banús	Arxiu Particular del Banús	TAVÈRNOLES	-	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Els estudis d'onomàstica a Osona.</i> < http://www.onomastica.cat/sites/onomastica.cat/files/05_pladevall.PDF > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
TAVÈRNOLES	Arxiu patrimonial de Serrabou	Particular	TAVÈRNOLES	1048 - 2010	PONCE I VIVET, Santi (coord.). <i>Folgueroles. Societat i vida d'un poble.</i> 1a ed. Vic: Eumo editorial, 2000.
TAVÈRNOLES	El Reguer de Tavèrnoles	Arxiu Nacional de Catalunya	SANT CUGAT DEL VALLEÀS	1650-1879	< ">http://extranet.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/cercaUnitats.do?pos=0&total=7&page=1&cerca=simple&tipusUnitatCerca=&selecimatges=2&contingut=osona&dataInici=1701&dataFi=1800&dataConcreta=0&codiDescOno=&codiDescOno2=&relDescOno=&codiDescTema=&codiDescTema=> > [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons patrimonials					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
TONA	Col·lecció Família Vila Vinyals de la Torre	Arxiu Municipal de Tona	TONA	1598-1887	< http://xam.diba.cat > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
TONA	Marquesat de Saudín	Biblioteca de Catalunya	BARCELONA	s. XIII-XIX	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Francesc Sans Miquel i de Mont-Rodon. Pubill de Mont-Rodon i general austriacista</i> . 1a ed. Vic: Editorial Diac, 2009. < http://www.bnc.cat/Fons-i-col·leccions/Cerca-Fons-i-col·leccions/Saudin-marquesat-de > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
TONA	Mas Bassas (subfons del mas Riembau)	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1779-1894	< www.abev.net > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
TONA	Mas Casanova de l'Aguilar	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1709	< www.abev.net > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
TONA	Mas Riembau (subfons Mas Quintanes)	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1442-1950	< www.abev.net > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
TONA	Mas Vendrell	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XII-XIX	< www.abev.net > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
TONA	Mas Vila (subfons del mas Riembau)	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1198-1846	< www.abev.net > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
TORELLÓ	Arxiu de la Casa Coll	Desconegut	TORELLÓ	–	SOLÀ, Fortià (pvre). <i>Història de Torelló (vol II)</i> . Segona reimpressió. Barcelona: Gráficas Marina SA, 1997.
TORELLÓ	Arxiu de la Casa Parrella de Torelló	Particular	Desconegut	–	SOLÀ, Fortià (pvre). <i>Història de Torelló (vol II)</i> . Segona reimpressió. Barcelona: Gráficas Marina SA, 1997.
TORELLÓ	Arxiu de la Casa Serrat de Sant Pere de Torelló	Desconegut	SANT PERE DE TORELLÓ	–	SOLÀ, Fortià (pvre). <i>Història de Torelló (vol II)</i> . Segona reimpressió. Barcelona: Gráficas Marina SA, 1997.)
TORELLÓ	Arxiu de la Casa Subirachs	Arxiu Patrimonial Espadamala	TORELLÓ	–	ESPADAMALA TRABAL, Pol. <i>Arxiu Patrimonial Espadamala</i> . Vic: Inèdit, 2007.
TORELLÓ	Arxiu del mas Viver	Particular	SANT VICENÇ DE TORELLÓ	1190 - s. XX (Aprox.)	SOLÀ, Fortià (pvre). <i>Història de Torelló (vol II)</i> . Segona reimpressió. Barcelona: Gráficas Marina SA, 1997. < http://patrimonicultural.diba.cat/uploads/08265/mem%C3%B2ria.pdf > [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons patrimonials					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
TORELLÓ	Arxiu Patrimonial Espadamala	Arxiu Patrimonial Espadamala	TORELLÓ	–	ESPADAMALA TRABAL, Pol. <i>Arxiu Patrimonial Espadamala</i> . Vic: Inèdit, 2007.
TORELLÓ	Família Maure-Figuerola	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1752-1801	< www.abev.net > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
TORELLÓ	Mas Riba	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1353-1884	< www.abev.net > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VIC	Aromir	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1700-1821	< www.abev.net > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VIC	Arxiu del Mas Forcada	Arxiu Municipal de Vic	VIC	s. XVII-XIX	Catàleg Ajuntament de Vic.
VIC	Arxiu particular Antoni Bayés	Particular	VIC	–	RIAL I CARBONELL, Ramon. <i>L'ensenyament superior a la Catalunya central entre els segles XVIII i XIX. De la Universitat Literària de Vic (1599-1717) al Seminari Conciliar de Vic (1749-1868)</i> . 1a ed. Barcelona: Edicions de la Facultat de Teologia de Catalunya, 2003.
VIC	Beuló	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1646-1727	< www.abev.net > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VIC	Família Solermoner	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1208-1899	< www.abev.net > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VIC	Folchs	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1684-1755	< www.abev.net > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VIC	Fons Magarola	Biblioteca de Catalunya	BARCELONA	1286-1866	< http://www.bnc.cat/content/view/full/1385 > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VIC	Llinatge Oriola-Cortada, comtes de la Vall de Merlès	Arxiu Nacional de Catalunya	SANT CUGAT DEL VALLÈS	22/04/1763	< http://extranet.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/cercaUnitats.do?pos=1&total=7&page=1&cerca=simple&tipusUnitatCerca=&seleccions=2&contingut=osona&dataInici=1701&dataFi=1800&dataConcreta=0&codiDescOno=&codiDescOno=2=&relDescOno=&codiDescTema=&codiDescTema > [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VIC	Marquesat de Moja	Biblioteca de Catalunya	BARCELONA	s. XI-XVIII	< http://www.bnc.cat/Fons-i-col·leccions/Cerca-Fons-i-col·leccions/Moja-Marquesat-de > [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons patrimonials					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
VIC	Mascaró	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1657-1895	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VIC	Ricart	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1369-1898	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VIC	Saig (Saits)	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1590-1607	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VIC	Simó Llucià, Fàbregas Ferrer i Fàbregas Simó	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XVIII-XIX	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons personals

El seu contingut és similar al dels fons patrimonials, amb la diferència que pertanyen a un sol productor. Llevat d'un fons, la resta es troben dipositats en centres públics.

Fons personals					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
ALPENS	Biblioteca Episcopal de Vic	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	-	PRAT, Enric; SOLER, Santi; VILA, Pep. <i>De la Guerra Gran a la Guerra del Francès: la història vista des de l'Alt Lluçanès. Memòries d'Isidre Serrat i Portavella (Alpens, 1751-1822)</i> . 1a ed. Vic: Patronat d'Estudis Osonencs, 2010. <www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
OSONA	Francesc Badia de Barcelona (libreter)	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1601-1700	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
OSONA	Gabriel de Manjarrés	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XVIII-XIX	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
GURB	Arxiu Personal de Josep Pla	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1691-1732	<https://sawsp5.diba.cat/mapes/index.php> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
GURB	Josep Pla de Sant Julià Sassorba	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1691-1732	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons personals					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
MASIES DE RODA, LES	Arxiu Josep Maria Pericas	Particular	TARADELL	-	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Sant Pere de Casserres o la presència de Clunny a Catalunya</i> . 1a ed. Manlleu: Fundació Caixa de Manlleu, 2004.
PRATS DE LLUÇANÈS	Fons Miquel Soldevila	Arxiu Municipal de Prats de Lluçanès	PRATS DE LLUÇANÈS	s. XVIII - 1990	<http://xam.diba.cat> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT PERE DE TORELLÓ	Domènec Redorta Riera Codinachs de Sant Pere de Torelló	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1777-1797	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT QUIRZE DE BESORA	Magdalena Martí	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1777-1829	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VIC	Francesc de Paula Masferrer Arquimbau de Vic	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1669-1922	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VIC	Joan Costa de Vic (corder)	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1687-1727	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons religiosos

Es tracta dels fons de les institucions religioses del bisbat de Vic. Es conserven des de a l'Arxiu Episcopal, al Capitular de Vic i als de les organitzacions, comunitats i ordes religiosos, fins als arxius parroquials. Es tracta de fons molt diversos, que permeten investigar des de diferents òptiques i vessants, de la genealogia a l'economia, de l'art a les relacions personals, institucionals i nacionals, passant per la religiositat, etc. Són fons imprescindibles per conèixer i treballar el segle XVIII osonenc.

Fons religiosos					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
ALPENS	Arxiu Parroquial d'Alpens	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1506-1963	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons religiosos					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
ALPENS	Arxiu Parroquial de Sant Pere de Serrallonga	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1784-1879	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
BALENYÀ	Arxiu Parroquial de Balenyà	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1655-1942	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
BRULL, EL	Arxiu Parroquial de El Brull	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1294-1930	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
BRULL, EL	Arxiu Parroquial de La Castanya	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1400-2000	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
CALDETENES	Arxiu Parroquial de Calldetenes	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1782-1999	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
CALDETENES	Arxiu Parroquial de Sant Martí de Riudeperes	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1171-2000	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
CENTELLES	Arxiu Parroquial de Centelles	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1281-1914	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
CENTELLES	Arxiu Parroquial de Santa Coloma de Centelles (Comunitat de beneficiats)	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1562-1900	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
CENTELLES	Capella de Santa Magdalena de Vilarestau	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1761-1831	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
COLLSUSPINA	Arxiu Parroquial de Sant Cugat de Gavadons	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1626-1785	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons religiosos					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
ESPINELVES	Arxiu Parroquial d'Espinelves	Arxiu Parroquial d'Espinelves	ESPINELVES	s. XVI-XX	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014] VILA I LLIVINA, Dolors. <i>Memòria d'Espinelves (1761-1936). Estudi genealògic</i> . Inèdit, 2009.
ESQUIROL, L'	Arxiu Parroquial de Sant Julià de Cabrera	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1551-1963	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
ESQUIROL, L'	Arxiu Parroquial de Sant Martí Sescorts	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1267 - s. XVIII	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
ESQUIROL, L'	Arxiu Parroquial de Santa Maria de Corcó	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1669-1958	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
FOLGUEROLES	Arxiu Parroquial de Folgueroles	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1575-2000	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
GURB	Arxiu Parroquial de Granollers de la Plana	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1279-1900	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
GURB	Arxiu Parroquial de Granollers de la Plana	Mas Rossell	GURB	1279-1900	RIAL, Ramon (coord.). <i>Granollers de la Plana: nou-cents anys d'història</i> . 1a ed. Gurb, Comissió del 900 aniversari de la parròquia de Granollers de la Plana. 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1988.
GURB	Arxiu Parroquial de Gurb de la Plana	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1309-1964	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
LLUÇÀ	Arxiu Parroquial de Lluçà	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1550-1923	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
LLUÇÀ	Arxiu Parroquial de Santa Eulàlia de Puig-oriol	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XVI-XIX	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
LLUÇÀ	Monestir Santa Maria de Lluçà	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1401-1827	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
MALLA	Arxiu Parroquial de Malla	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1196-1963	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons religiosos					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
MANLLEU	Arxiu Parroquial de Manlleu	Arxiu Parroquial de Manlleu	MANLLEU	s. XIV-XX	ALBAREDA I SALVADÓ, Joaquim. «La Guerra de Successió a Osona. “Vigatans” i “Botiflers”». A: <i>Actes del Primer Congrés d'Història Moderna de Catalunya</i> . Vol II. 1a ed. Barcelona: Universitat de Barcelona, 1984, p. 253-258.
MANLLEU	Arxiu Parroquial de Vilacetrú	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XVIII	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
MANLLEU	Monestir de Santa Maria de Manlleu	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1540-1787	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
MASIES DE RODA, LES	Arxiu Fons de Casserres	Arxiu Històric de la Universitat de Barcelona	MASIES DE RODA, LES	–	OLLICH I CASTANYER, Imma; OCAÑA I SUBIRANA, Maria; RAMISA I VERDAGUER, Maties; DE ROCAFIGUERA I ESPONA, Montserrat. <i>A banda i banda del Ter. Història de Roda</i> . Eumo editorial. 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1995.
MASIES DE RODA, LES	<i>Libre de la rendas de Casserres en Vich i Gerona</i>	Arxiu Comarcal d'Osona	VIC	1787	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Sant Pere de Casserres o la presència de Clunny a Catalunya</i> . 1a ed. Manlleu: Fundació Caixa de Manlleu, 2004.
MASIES DE RODA, LES	Monestir de Sant Pere de Casserres	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1495 - s. XVIII	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
MUNTANYOLA	Arxiu Parroquial de Muntanyola	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1255-1972	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
MUNTANYOLA	Arxiu Parroquial de Múnter	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1300-1943	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons religiosos					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
OLOST	Arxiu Parroquial d'Olost	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1540-1773	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
ORÍS	Arxiu Parroquial de Saderra	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1344 - s. XX	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
ORÍS	Arxiu Parroquial d'Orís	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1256-1941	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
ORISTÀ	Arxiu Parroquial d'Oristà	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1600- 1820	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
ORISTÀ	Arxiu Parroquial d'Oristà	Desconegut	DESCONEGUT	–	REIXACH I PLA, Modest. «Regests de pergamins i inventari de registres del desaparegut arxiu parroquial d'Oristà en el llegat de Josep Bach i Xicoy / Modest Reixach i Pla». A: <i>Arxiu de textos catalanes antics</i> . Vol. 29. 1a ed. Barcelona, Fundació Jaume Bofill, 2010.
OSONA	Arxiu Capitular de Vic (ACV)	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. IX-XX	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
OSONA	Arxiu del Monestir de l'Estany	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1368-1981	DE ROCAFIGUERA GARCIA, Francesc. <i>La documentació dels monestirs de Santa Maria de l'Estany dels segles X i XI</i> . Inèdit. Vic: 1984.
OSONA	Comunitat de Beneficiats de la catedral de Vic (Capbreu de Vic)	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XIII - 1960	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
OSONA	Comunitat de Beneficiats de l'església de la Pietat de Vic	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1182-1960	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
OSONA	Mensa Episcopal de Vic (AEV)	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	911-1993	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
PERAFITA	Arxiu Parroquial de Perafita	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XVI-XIX	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
PERAFITA	Arxiu Parroquial de Perafita	Parròquia de Perafita	PERAFITA	–	<http://patrimonicultural.diba.cat/uploads/08160/memoria.pdf> [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons religiosos					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
PRATS DE LLUÇANES	Arxiu Parroquial de Santa Eulàlia de Pardines	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1500-1935	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
RODA DE TER	Arxiu Fons de Casserres	Arxiu Històric de la Universitat de Barcelona	RODA DE TER	–	OLLICH I CASTANYER, Imma; OCAÑA I SUBIRANA, Maria; RAMISA I VERDAGUER, Maties; DE ROCAFIGUERA I ESPONA, Montserrat. <i>A banda i banda del Ter. Història de Roda</i> . 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1995.
RODA DE TER	Arxiu Parroquial de Roda de Ter	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XIII-XIX	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
RODA DE TER	Arxiu Parroquial de Roda de Ter	Arxiu Parroquial de Roda de Ter	RODA DE TER	s. XIII-XX	Parròquia de Sant Pere de Roda de ter
RODA DE TER	Santuari del Sol del Pont	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1344-1902	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
RUPIT I PRUIT	Arxiu Parroquial de Sant Joan de Fàbregues	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1500-1900	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT BARTOMEU DEL GRAU	Arxiu Parroquial de Sant Bartomeu del Grau	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1304 - s. XX	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT BARTOMEU DEL GRAU	Capella de Sant Jaume de Fenollet	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1728-1876	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT BOI DE LLUÇANES	Arxiu Parroquial de Sant Boi de Lluçanès	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XIV-XX	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT HIPÒLIT DE VOLTREGÀ	Arxiu Parroquial de Sant Hipòlit de Voltregà	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XIII - 1701	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons religiosos					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
SANT JULIÀ DE VILATORTA	Arxiu Parroquial de Sant Julià de Vilatorra	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XI-XX	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT JULIÀ DE VILATORRA	Arxiu Parroquial de Vilalleons	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1073 - s. XIX	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT JULIÀ DE VILATORRA	Priorat canonical de Sant Llorenç del Munt	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XI-XIX	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT MARTÍ DE CENTELLES	Arxiu Parroquial de Sant Martí de Centelles	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1534-1976	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT MARTÍ DE CENTELLES	Arxiu Parroquial de Sant Miquel Sesperxes	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XVIII	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT PERE DE TORELLÓ	Arxiu Parroquial de Sant Pere de Torelló	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1699-1711	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT PERE DE TORELLÓ	Arxiu Parroquial de Sant Pere de Torelló	Arxiu Parroquial de Sant Pere de Torelló	SANT PERE DE TORELLÓ	s. XIII-XX	<http://www.stpere.cat/site/index.php/el-nostre-poble/historia> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT SADURNI D'OSORMORT	Arxiu Parroquial de Sant Sadurní d'Osormort	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1529-1923	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANT VICENÇ DE TORELLÓ	Arxiu Parroquial de Sant Vicenç de Torelló	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1728	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons religiosos					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
SANTA EUGÈNIA DE BERGA	Arxiu Parroquial de Santa Eugènia de Berga	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XI-XX	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANTA EULÀLIA DE RIUPRIMER	Arxiu Parroquial de Santa Eulàlia de Riuprimer	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	[1685] 1809-1911	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SANTA MARIA DE BESORA	Arxiu Parroquial de Santa Maria de Besora	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1240-1979	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SEVA	Arxiu Parroquial de Seva	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1256-1924	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SOBREMUNT	Arxiu Parroquial de Sant Martí de Sobremunt	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1565 - s. XX	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
SORA	Arxiu Parroquial de Sora	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1338-2003	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
TARADELL	Arxiu de la Catedral de Barcelona	Arxiu de la Catedral de Barcelona	BARCELONA	–	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Taradell. Passat i present d'un terme i vila d'Osona. I. Des dels orígens a finals del segle XVIII</i> . 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1995.
TARADELL	Arxiu Parroquial de Taradell	Arxiu Parroquial de Taradell	TARADELL	1324-1918	PLADEVALL I FONT, Antoni. <i>Taradell. Passat i present d'un terme i vila d'Osona. I. Des dels orígens a finals del segle XVIII</i> . 1a ed. Vic: Eumo editorial, 1995.
TAVÈRNOLES	Arxiu Parroquial de Tavernoles	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XI-XIX	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
TAVERTET	Arxiu Parroquial de Tavertet	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1231 - s. XX	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]

Fons religiosos					
Abast territorial	Nom Fons	Centre	Municipi	Cronologia	Font
TONA	Arxiu Parroquial de Tona	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1219 - s. XIX	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
TORELLÓ	Arxiu Parroquial de Sant Feliu de Torelló	Arxiu Parroquial de Torelló	TORELLÓ	s. XIV-XX	VALL-LLOSADA, T.; VERDAGUER, G.; LACUESTA, R. <i>Inventari del patrimoni històric, arquitectònic i ambiental de Torelló</i> . Volum I. Barcelona: Diputació de Barcelona. Servei de Patrimoni Arquitectònic Local, 2002-2003. <http://www.diba.cat/documents/429042/7af6361a-1201-4ac7-9c58-93dfd50c0511> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VIC	Convent de les Carmelites de Santa Teresa	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XVIII	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VIC	Convent de Santa Clara de Vic	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1291-1718	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VIC	Convent dels Caputxins de Vic	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XVIII-XIX	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VIC	Convent dels Carmelites descalços (Sant Josep)	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XVII - 1834	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VIC	Convent dels Trinitaris de Vic	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1668-1979	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VILADRAU	Arxiu Parroquial de Viladrau	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1401-1930	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VILANOVA DE SAU	Arxiu Parroquial de Castanyadell	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1391-1960	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VILANOVA DE SAU	Arxiu Parroquial de Sant Romà de Sau	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	1588-1958	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]
VILANOVA DE SAU	Arxiu Parroquial de Vilanova de Sau	Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic	VIC	s. XV-XX	<www.abev.net> [Consulta: 4 de novembre de 2014]

La llista d'arxius i de fons conservats corrobora com un fet inherent a l'ésser humà l'atàvic afany per classificar, ordenar i conservar objectes i, en aquest cas, documents. Aquest afany no apareix al segle XVIII, sinó que «per raons diverses i en escenaris i èpoques històriques distintes, i molt sovint de manera incomprendible, milers, milions de documents han sobreviscut i travessat les vides de desenes de generacions des de l'instant en què foren creats. La majoria ja no acreditaven drets de ningú, ni els era atribuït encara el valor històric, incorporat en molts llocs en el recent segle XVIII».²² Un cop més el segle XVIII, el corrent de la Il·lustració, és clau en el concepte de memòria, del valor que donem als documents conservats. En aquest sentit és interessant introduir el concepte de destrucció i reconstrucció del passat que hem anat assumint. També el de la reinterpretació de les fonts. Fins i tot del paper dels i les professionals de l'arxivística en la història que s'escriurà arran dels documents del passat que hagin seleccionat per a ser conservats pel futur.

Com diu Murakami a *IQ84*, «La nostra memòria està integrada pels nostres records individuals i per tots els records col·lectius [...]. Aquests dos tipus de memòria estan estretament lligats. I la història està integrada pels records col·lectius. Si ens prenen aquests records, o ens els canvien per uns altres, perdem la capacitat de preservar la nostra personalitat».²³ Més enllà dels documents que es conserven en el present, doncs, el volum d'informació que ens ha arribat del passat i que preservem de temps pretèrits i del segle XVIII en particular, bé mereix estudis aprofundits en cada un dels seus àmbits que pal·liïn, en part, el fet que l'arribada de les *llums* a Osona es demorés «fins ben bé a la darrereria del segle XVIII, i [...] no es consolidà fins als primers lustres del segle XIX».²⁴

22. BOADAS I RASET, Joan. *La tria de l'arxiver. Documents de l'arxiu municipal de Girona*. 1a ed. Girona: Ajuntament de Girona, 2014, p. 13-14.

23. Fragment extret de l'exposició «Arxius i indústries culturals». Ajuntament de Girona, Casa de la caritat, del 13/10/2014 al 12/12/2014.

24. PLADEVALL I ARUMÍ, *op. cit.*, p. 17.